

Europaudvalget og Miljø- og Fødevareudvalget

EU-konsulenten

Til: Udvalgenes medlemmer
Dato: 1. juni 2018

Kontaktperson:
Morten Knudsen
Lokalnr: 3695

EU-Kommissionen foreslår tiltag, som skal begrænse engangsplastprodukter

Sammenfatning

Europa-Kommissionen foreslår ny EU-lovgivning, som skal reducere det skadelige plastaffald, som mange steder dukker op på de europæiske kyster. Forslaget er en opfølgning på Kommissionens plaststrategi fra tidligere i år. Kommissionen foreslår et egentligt forbud mod markedsføring af en række engangsplastprodukter såsom sugerør og vatpinde. Hertil kommer vedtagelsen af nationale reduktionsmål for andre produkter samt udvidet producentansvar for en gruppe plastprodukter.

I. Baggrund

70 pct. af alt havaffald i Europa består af engangsplastprodukter og efterladte eller mistede fiskeredskaber. Det skal et nyt sæt EU-regler rette op på. EU-Kommissionen foreslår bl.a. et forbud i hele EU mod en række af disse såsom bestik, vatpinde, tallerkener og sugerør, hvor der ifølge Kommissionen eksisterer lettilgængelige og økonomisk overkommelige alternativer. For en række andre plastprodukter foreslår Kommissionen mindre indgribende tiltag såsom forbrugsreduktionsmål for anvendelsen af plastkopper og plastikbeholdere til fødevarer, da Kommissionen vurderer, at de ikke er lige så lette at erstatte med alternativer. Hertil kommer en række andre tiltag, der spænder fra ind-

samling af plastflasker til mærkning af hygiejneartikler og udvidet producentansvar for en gruppe plastprodukter. Kommissionens nye forslag til direktiv¹ er en opfølgning på Kommissionens europæiske plaststrategi fra den 12. januar i år, som skal bekæmpe unødvendigt og skadeligt plastaffald og bidrage til omstillingen af EU til en cirkulær økonomi.

Tabel 1: Top ti for engangsplastprodukter fundet på de europæiske strande

Placering	Genstand	Samlet antal
1	Drikkeflasker, låg og hætter	24.541
2	Cigaretfiltere	21.854
3	Vatpinde	13.616
4	Chips- og slikposer	10.952
5	Hygiejneartikler	9.493
6	Plastikposer	6.410
7	Bestik, sugerør og rørepinde	4.769
8	Drikkebægre og -låg	3.232
9	Balloner og ballonpinde	2.706
10	Madbeholdere – herunder emballage fra fastfood	2.602

¹ Kom(2018)340 af 28. maj 2018. Forslaget har retsgrundlag i EU's miljøpolitik i TEUF art. 192, stk. 1, hvilket betyder, at forslaget skal vedtages i fællesskab af Rådet og Europa-Parlamentet efter den almindelige lovgivningsprocedure. Medlemsstaterne kan desuden opretholde eller indføre strengere beskyttelsesforanstaltninger på nationalt plan, som er forenelige med EU-traktaterne. Forslaget udkom i en dansk sprogversion den 30. maj 2018.

Kilde: Europa-Kommissionen konsekvensanalyse til Kom(2018)0340.

II. Hvad foreslår Kommissionen?

De ovenfor nævnte ti produkter udgør 86 pct. af alle de engangsplastprodukter, som findes på de europæiske strande. De udgør samtidig 43 pct. af alt fundet havaffald på strandene. Kommissionen foreslår derfor, at EU og landene sætter særligt ind i forhold til at reducere affaldsmængderne fra netop disse produkter. Den foreslår dog forskellige typer af tiltag over for de enkelte produkter bl.a. afhængigt af, om det er muligt at købe dem i andre materialer end plastik til rimelige priser.

Kommissionen foreslår følgende tiltag, som den vurderer vil kunne reducere mængden af havaffald betydeligt:

1. Forbud mod markedsføring af engangsplastikprodukter, hvor der eksisterer let tilgængelige alternativer
2. Generelle reduktionsmål for andre engangsplastikprodukter såsom drikkebægre og fødevarer beholdere, hvor der enten ikke eksisterer let tilgængelige alternativer, eller hvor de økonomiske omkostninger er for høje.
3. Krav om indsamling af engangsflasker til drikkevarer enten gennem pantordning eller fastsættelse af mål for særskilt indsamling af disse. Hertil kommer krav om produktudformning, så plastiklåg er fastgjort til drikkeflasker
4. Krav om mærkning af visse typer produkter om hensigtsmæssig bortskaffelse af affaldet
5. Udvidet producentansvar for producenter af engangsplastikprodukter – herunder producenter af fiskeriredskaber, der indeholder plast, så de afholder omkostningerne ved indsamling af disse

Forbud mod vatpinde, sugerør, m.v.

Kommissionen foreslår som sagt helt at forbyde markedsføring af en række af de engangsplastprodukter, som hyppigst findes på de europæiske strande. Det drejer sig ifølge Kommissionen om produkter som vatpinde(3)², bestik(7), tallerkener(7), sugerør(7), rørepinde til drikkevarer(7) og pinde til balloner(9), som Kommissionen vurderer kan købes i andre materialer uden, at dette vil føre til alt for store økonomiske eller miljømæssige omkostninger.

Reduktionsmål for fødevareremballage og drikkebægre

² Tallene i parentes efter produkttyperne henviser til produktets toptiplacering på de europæiske strande gengivet i tabel 1.

For en række andre engangsplastprodukter foreslår Kommissionen mindre indgribende foranstaltninger. Det gælder f.eks. for fødevareemballage(10) og drikkebægre(8), hvor Kommissionen lægger op til vedtagelsen af nationale reduktionsmål. Kommissionen foreslår dog ikke specifikke reduktionsmål for hvert enkelt produkt, men pålægger i stedet EU-landene at vedtage foranstaltninger, der kan føre til *en betydelig reduktion* i forbruget af disse senest 6 år efter direktivets gennemførelse. Det overlades til EU-landene selv at sikre, at der sker en sådan *betydelig reduktion*. Kommissionen foreslår dog, at EU-landene kan benytte sig af økonomiske incitamentter ved kun at udlevere de pågældende engangsplastprodukter til forbrugeren mod betaling, eller ved at sørge for, at genanvendelige alternativer stilles til rådighed for forbrugerne på salgsstederne.

Kommissionen foreslår, at den nærmere metode til beregning og verifikation af, hvad kravet om *en betydelig reduktion* betyder, skal vedtages af Kommissionen i en gennemførelsesretsakt efter høring af en komité af nationale embedsmænd³.

Indsamling af engangsflasker og skruelåg

Engangsflasker(1) er ifølge Kommissionen den hyppigst forekommende type engangsplastprodukt fundet i miljøet. Kommissionen foreslår to typer af tiltag over for engangsflaskerne.

For det første skal EU-landene senest i 2025 sikre, at der sker en særskilt indsamling af 90 pct. af alle engangsdrikkeflasker. For at nå det mål kan EU-landene ifølge Kommissionens forslag enten indføre en pantordning eller fastsætte mål for særskilt indsamling af disse.

For det andet foreslår Kommissionen, at engangsdrikkeflasker kun må markedsføres i EU, hvis deres hætter eller skruelåg fastgøres til flasken, så de ikke smides i naturen. Kommissionen opfordrer den europæiske standardiseringsorganisation CEN til at udvikle harmoniserede standarder for dette produktkrav.

Mærkning af hygiejneartikler

³ Det skal ske gennem en såkaldt undersøgelsesprocedure, som er fastlagt i artikel 5 i forordning 182/2011, som fastsætter to forskellige komiteprocedurer for, hvordan medlemsstaterne kontrollerer Kommissionens udøvelse af sine gennemførelsesbeføjelser: 1) en undersøgelsesprocedure og en rådgivningsprocedure. Undersøgelsesproceduren anvendes typisk til gennemførelsesretsakter, som ligger inden for den fælles landbrugspolitik, handelspolitikken, miljø, sikkerhed eller beskyttelse af menneskers, dyrs eller planters sundhed. Undersøgelsesproceduren er den stærkeste af de to komitéprocedurer set fra medlemsstaternes synsvinkel. Hvis Kommissionen skal kunne udstede en gennemførelsesretsakt under denne procedure, må den ikke have et kvalificeret flertal imod sig. Undersøgelsesproceduren giver med andre ord komiteen mulighed for at blokere Kommissionens forslag.

For så vidt angår engangsplastprodukter som hygiejneartikler(5) og baller(9), foreslår Kommissionen en mærkningsordning. Producenterne skal her bl.a. oplyse forbrugerne om, hvad der findes af hensigtsmæssige bortskaffelsesmuligheder for disse produkter, hvilke miljøbelastninger der er forbundet ved affaldet, og hvad der er plastindholdet i produktet.

De nærmere regler om mærkningen af disse plastprodukter skal ifølge forslaget fastsættes af Kommissionen selv gennem en gennemførelsesretsakt vedtaget efter en komiteprocedure⁴.

Udvidet producentansvar

Endelig foreslår Kommissionen, at EU-landene indfører et udvidet producentansvar for at dække de omkostninger, der er forbundet med forebyggelse og oprydning af affaldet fra en lang række engangsplastprodukter. Det drejer sig bl.a. om oprydning af cigaretfiltere(2), drikkeflasker(1), chipsposer(4), vådservietter, hygiejnebind(5), drikkekopper(8), madbeholdere(10) og baller(9).

Hertil kommer, at EU-landene skal udarbejde ordninger for udvidet produktansvar for udtjente og opfiskede fiskeriredskaber, som ifølge Kommissionen alene udgør 27 pct. af alle de havaffaldsgenstande, som findes på de europæiske strande.

III. Hvad sker der nu?

Kommissionens forslag skal vedtages af Rådet og Europa-Parlamentet efter EU's almindelige lovgivningsprocedure. Det betyder, at de to lovgivere skal blive enige om en fælles tekst. Kommissionens mål er at få vedtaget forslaget inden det kommende valg til Europa-Parlamentet i maj 2019.

Behandlingen er endnu ikke indledt i de to EU-institutioner. Men flere af Europa-Parlamentets politiske grupper tog godt imod Kommissionens forslag på dag 1. Ifølge nyhedsbrevet *Agence Europe*⁵, roste den liberale gruppe (ALDE) kommende ordfører på sagen, belgieren Frédérique Ries, Kommissionen for at foreslå en bred og ambitiøs politik til beskyttelse af miljøet og oceanerne. Den socialdemokratiske gruppe (S&D) kaldte forslaget en grundlæggende søjle i EU's bestræbelser på at reducere affaldsmængderne og udvikle en cirkulær økonomi i EU, men efterlyste klare reduktionsmål for specifikke engangsplastprodukter. Den grønne gruppe (Greens/EFA) udtrykte ønske om at se nærmere på, hvad plastikprodukterne indeholder med henblik på at kunne forbyde farlige kemiske substanser.

⁴ Det vil ske efter den såkaldte undersøgelsesprocedure, som er beskrevet nærmere i fodnote nr. 3.

⁵ Se *Agence Europe* fra den 30. maj 2018.

Den europæiske plastikindustri, EuroPlast, erklærede sig som tilhænger af de overordnede mål med forslaget, men mente ikke, at et forbud mod bestemte plastikprodukter er en løsning, som vil skabe de nødvendige strukturelle forandringer, som er påkrævet for at opbygge en bæredygtig og effektiv økonomi.

Endelig har EU-landenes nationale parlamenter frem til den 25. juli til at vurdere, om forslaget er i overensstemmelse med EU's nærhedsprincip.

Bilag I:

Tabel over foreslåede tiltag i Kommissionens forslag

	Reduktion af forbrug	Restriktioner på markedsføring	Krav til produkt-design	Mærkningskrav	Udvidet producentansvar	Mål for særskilt indsamling	Oplysningstiltag
Fødevarebeholdere	X				X		X
Drikkebægre	X				X		X
Vatpinde		X					
Bestik, tallerkener, rørepinde og sugerør		X					
Ballonpinde		X					
Balloner				X	X		X
Indpakningsposer og folier					X		X
Drikkevarerbeholdere samt hætter og låg			X		X		X
Drikkeflasker			X		X	X	X
Filtre til tobaksvarer					X		X
Vådservietter				X	X		X
Hygiejnebind				X	X		X
Letvægtsplastbæreposer					X		X
Fiskeredskaber					X		X

Dette dokument er udarbejdet af Folketingets Administration til brug for medlemmer af Folketinget. Efter ønske fra Folketingets Præsidium understøtter Folketingets Administration det parlamentariske arbejde i Folketinget, herunder

lovgivningsarbejdet og den parlamentariske kontrol med regeringen ved at yde upartisk faglig bistand til medlemmerne. Faglige noter udarbejdet af Folketingets Administration er i udgangspunktet offentligt tilgængelige.